

Toekomstroom LOB

Een stroompunt loopbaangericht onderwijs

Advies over hoe LOB na 5 jaar
'Stimulering LOB' verder moet.

ACHTERGROND

Van studie kiezen naar loopbaan sturen

Leerlingen moeten op relatief jonge leeftijd keuzes maken die een grote impact hebben op hun (maatschappelijke) carrière. Goede voorbereiding in het vo, overdracht tussen vo en het vervolgonderwijs en afspraken omtrent instroom zijn van groot belang.

Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) vormt de natuurlijke brug tussen onderwijssectoren. LOB gaat over het ondersteunen van leerlingen bij het ontdekken wie ze zijn, het ontdekken van eigen talenten en motieven, het verkennen van loopbaanmogelijkheden en het zorgen dat leerlingen goed gefundeerde keuzes kunnen maken ten aanzien van hun vervolgopleiding en beroep. LOB is ook de kern van talentontwikkeling. Met goede LOB zijn leerlingen in staat hun talenten te ontdekken en te ontplooiën, niet alleen in het vo maar ook in hun verdere loopbaan, te beginnen bij het vervolgonderwijs maar ook daarna. LOB is niet slechts het kiezen van een vervolgopleiding. LOB is leerlingen leren kiezen, leerlingen leren hun loopbaan te sturen en leren te anticiperen op eigen ontwikkelingen en die op de arbeidsmarkt.¹

Project Stimulering LOB

Het project Stimulering LOB van de VO-raad heeft de afgelopen vijf jaar gewerkt aan twee doelen:

- 1) agendering van het onderwerp Loopbaanoriëntatie- en begeleiding (LOB) op beleids- en schoolniveau;
- 2) samen met scholen werken aan een kwaliteitsslag op het gebied van LOB.

Het project heeft een krachtige bijdrage geleverd aan het agenderen van LOB en het onderwerp staat hoger dan ooit op de politieke en beleidsagenda. Daarnaast heeft de afgelopen jaren een kern van ongeveer 150 vo-scholen hard gewerkt aan de noodzakelijke kwaliteitsslag rond LOB, die bestond uit het verkennen van goede LOB² en het opzetten van pilots met scholen. Samen met het veld heeft het project producten en diensten ontwikkeld die scholen ondersteunen bij het vormen van een krachtige visie op LOB, vertaling in strategische lijnen, samenwerking op regionaal niveau (tussen vo-scholen en vervolgonderwijs) en het professionaliseren van onderwijsmedewerkers.³ Deze producten en diensten zijn vervolgens door andere scholen in hun professionaliseringstraject gebruikt.

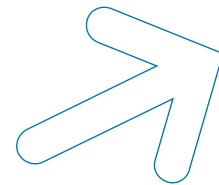
Ambities in het sectorakkoord

Nu de doelen van het project zijn gehaald, rijst de vraag ‘hoe verder met LOB?’. Er is nog steeds veel te winnen, want voor veel scholen - de grote middengroep - staat LOB nog in de kinderschoenen. Deze scholen willen graag aan de slag, deels gestuurd door intrinsieke motivatie (loopbaangericht denken, realisatie doorlopende leerlijnen en de ambities en kwaliteitsafspraken zoals verwoord in het sectorakkoord, waaronder de brede vorming) en deels door externe druk (vernieuwing vmbo, studiekeuzecheck in het hoger onderwijs en bijvoorbeeld het opnemen van LOB in het inspectiekader).

1 Zie bijlage 3 voor theoretisch kader.

2 Zie bijlage 1 voor een beknopt overzicht van elementen van goede LOB.

3 Zie bijlage 2 voor infographics 5 jaar Stimulering LOB.

In het sectorakkoord dat de vo-sector met het ministerie van OCW heeft afgesloten ⁴ staan diverse ambities en kwaliteitsafspraken die vragen om goede LOB ⁵. Hierbij gaat het met name om ambitie 3 en 4:

Ambitie 3: meer aandacht voor brede vorming

- Aandacht voor persoonlijke vorming (gericht op de toekomst);
- Leerlingen goed toe te rusten en begeleiden richting een kansrijke vervolgstap;
- Goede voorbereiding en kennismaking door intensieve samenwerking met vervolgonderwijs en bedrijfsleven;
- VO voegt meer toe dan alleen cijfers: plusdocument (vaardigheden & andere resultaten);
- Studiesucces in het vervolgonderwijs/doorstromingssucces (zichtbaar maken van resultaat/inspectiekader).

Ambitie 4: verbinding met de omgeving versterken

- Toekomstbestendig onderwijs vraagt om samenwerking, zowel vo-scholen onderling als met toeleverend – en vervolgonderwijs;
- Meer ruimte voor samenwerking tussen onderwijssectoren;
- Netwerkfunctie VO: afspraken over voorbereiding, overdracht en instroom. Kortom: doorlopende leerlijnen (LOB als brug);
- Zicht op prestaties: doorstroommonitor en meting tevredenheid oud-leerlingen over voorbereiding op het vervolgonderwijs (informatie om de aansluiting te verbeteren);
- Verantwoording richting omgeving (ouders en leerlingen).

De Onderwijsraad benadrukte in het advies ‘Overgangen in het onderwijs’ in maart 2014 het belang van LOB als middel om keuzes ten aanzien van opleiding en loopbaan te verbeteren. De raad concludeert dat scholen en instellingen op dit moment onvoldoende aandacht aan LOB geven. De focus ligt nu op het binnenboord houden van leerlingen, de studievoortgang en de prestaties, en minder op wat leerlingen na de opleiding (kunnen) gaan doen.

Ook OCW wil de kwaliteit en de positie van LOB structureel versterken, conform het advies van de Onderwijsraad. Het positioneren van LOB als integraal onderdeel van het onderwijsproces kan leiden tot bewustere en beter onderbouwde keuzes van leerlingen en studenten, omdat het tijdig een breed en realistisch beeld biedt van de mogelijkheden en verwachtingen die samenhangen met verschillende vervolgopleidingen en beroepen.

⁴ Zie voor meer informatie over het sectorakkoord: <http://www.klaarvoordetoeekomstvo.nl/>.

⁵ Niet alleen het Sectorakkoord VO vraagt om goede LOB, maar veel andere beleidsontwikkelingen ook (plus de noodzakelijke kwaliteitsslag). Zie bijlage 5 voor een aantal voorbeelden.

DOORGAAN MET LOB

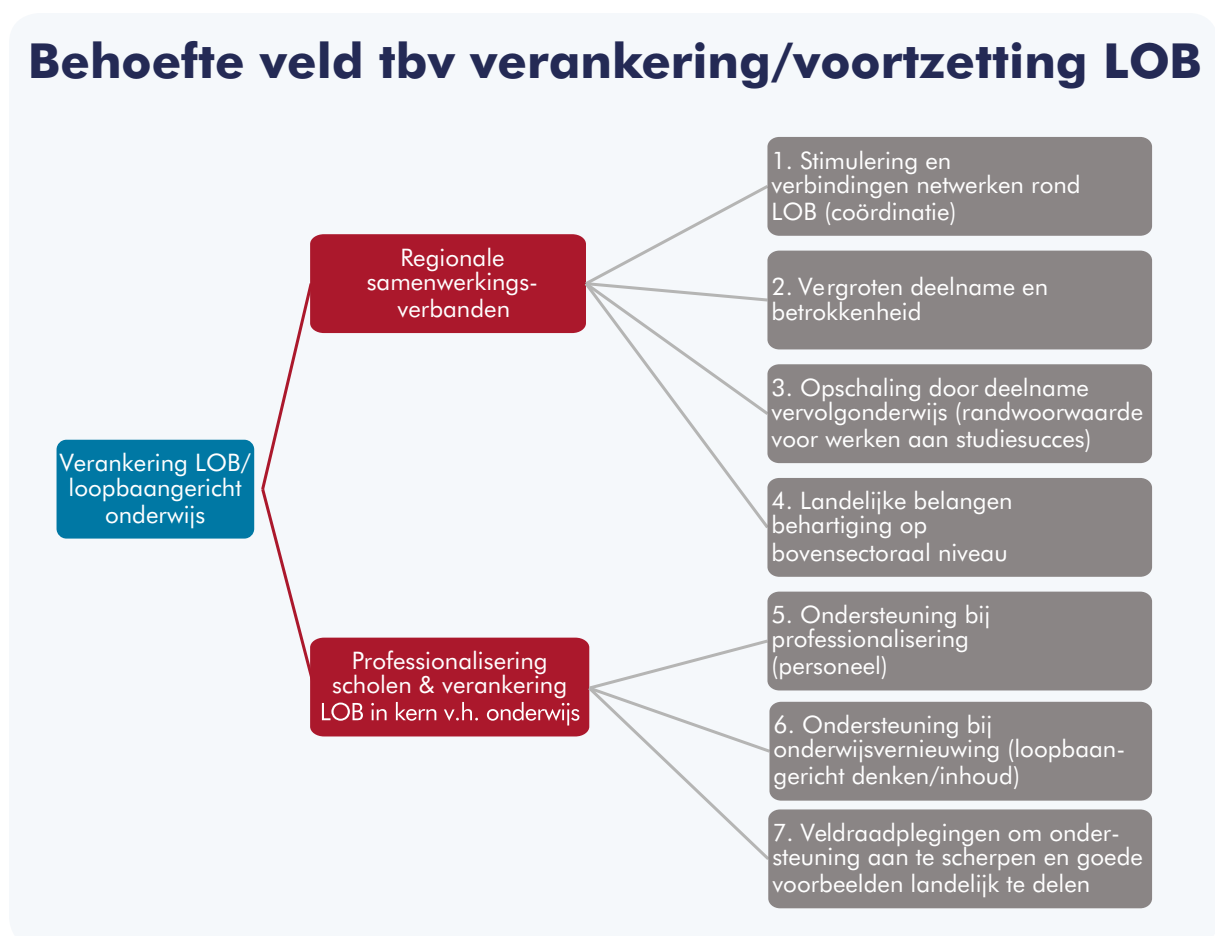
Vanuit de VO-raad is, met financiering van het ministerie van OCW, de afgelopen vijf jaar hard gewerkt om LOB goed op de kaart te zetten. Het einde van het laatste jaar is in zicht. De afgelopen maanden zijn vele gesprekken gevoerd met het veld over hoe ervoor kan worden gezorgd dat LOB de aandacht blijft krijgen die het verdient en nodig heeft. Daartoe zijn bijeenkomsten georganiseerd met decanen, LOB-coördinatoren, schoolleiders, bestuurders, experts en adviseurs.⁶

Uit deze gesprekken kwam naar voren dat het stoppen van het project Stimulering LOB eigenlijk te vroeg is. De opdracht om LOB te stimuleren is geslaagd en daarmee afgerond. De scholen zijn nu aan zet, maar ze hebben - zoals uit de veldraadpleging blijkt - wel ondersteuning nodig. Het gaat dan om bijvoorbeeld goede voorbeelden van collega-scholen, ondersteuning bij samenwerkingsprojecten in de regio, en ondersteuning bij visie en organisatie in de school.

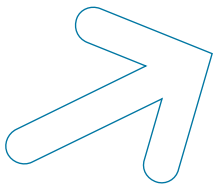
De behoefte van het veld is tweeledig:

1. Bovensectorale samenwerking in de regio;
2. Loopbaangericht onderwijs in de kern van het voortgezet onderwijs.

De expertise die ontwikkeld is binnen het project Stimulering LOB moet volgens het veld een belangrijke bijdrage leveren aan de volgende structuur:

⁶ Zie bijlage 4: Samenvatting klankbordgesprekken stakeholders en betrokkenen LOB.

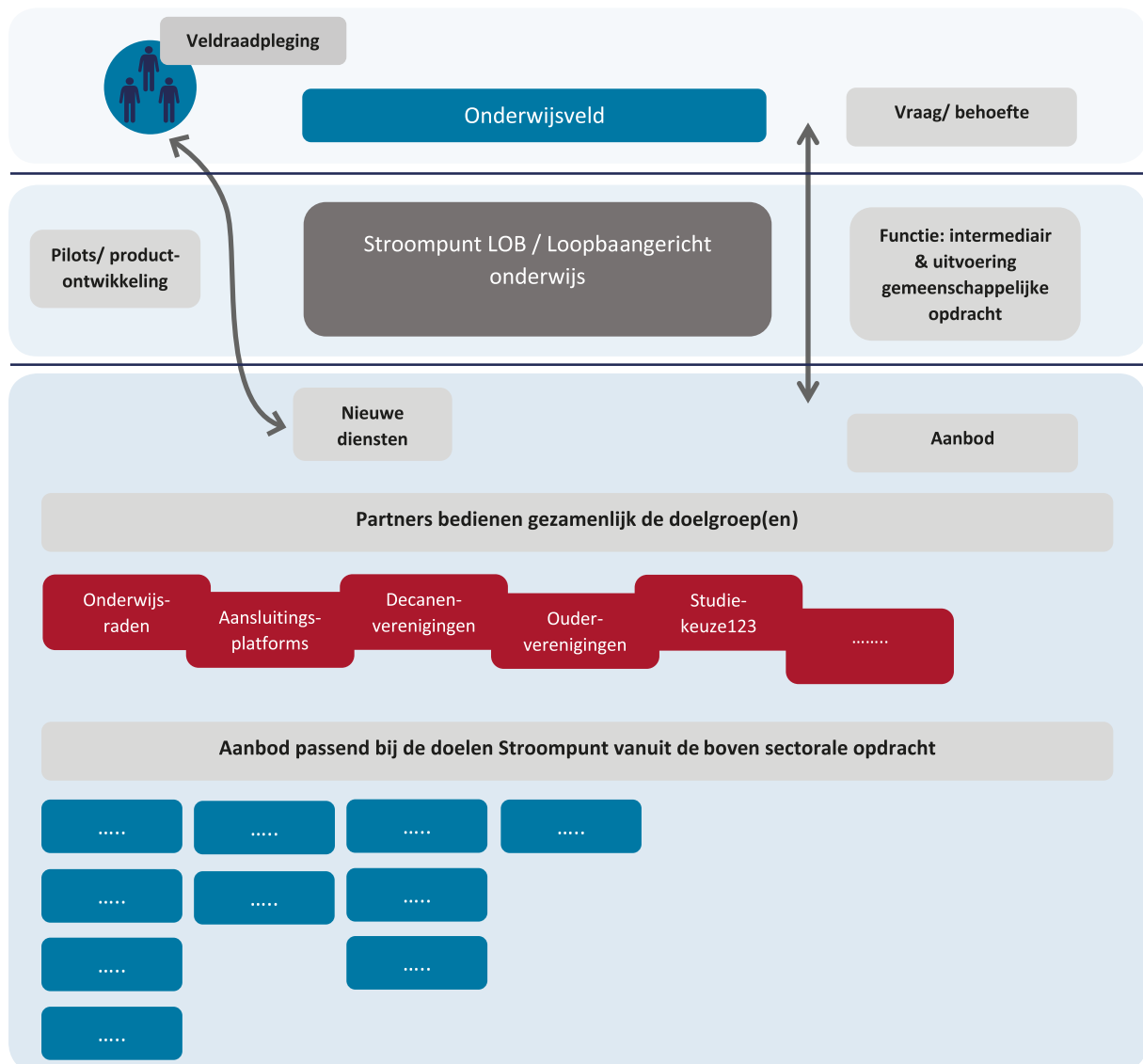

BOVENSECTORAAL STROOMPUNT LOB

De oprichting van een landelijk bovensectoraal Stroompunt LOB is de meest doelgerichte manier om tegemoet te komen aan de behoefte die het veld aangeeft, en bovendien de ambities uit het sectorakkoord te realiseren en de adviezen van de Onderwijsraad en de wensen van het ministerie van OCW ter harte te nemen. Dit Stroompunt LOB moet de sectoren ondersteunen bij hun gemeenschappelijke ambitie leerlingen te leren sturen op hun loopbaan.

Het bovensectorale Stroompunt LOB gaat aan de slag met de volgende twee taken:

- Via makelaarsrol vraaggericht ondersteunen van scholen en regionale samenwerkingsverbanden;
- Bundelen en verspreiden van expertise (kennis en kunde).

Kenmerken van het Stroompunt LOB

- Het bovensectorale Stroompunt LOB vormt het kloppend hart van LOB in het veld. Bij het Stroompunt kunnen scholen, netwerken en instellingen terecht voor vragen en kennis over LOB en loopbaangericht onderwijs. Het Stroompunt heeft de taak om de bestaande kennis,

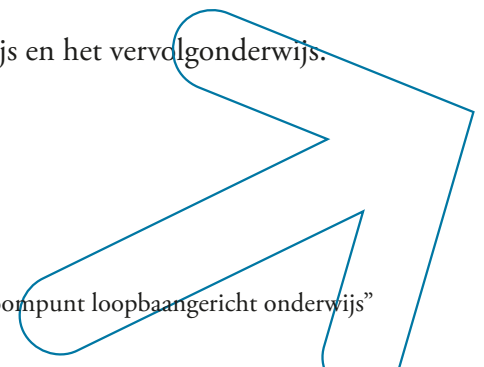
expertise, diensten en producten van betrokkenen partijen in kaart te brengen en te bundelen en vervolgens weer te verspreiden (denk aan: VSNU, LICA, SPV, decanenverenigingen, ouderverenigingen, etc.).

- Via het stroompunt wordt een verbinding gelegd tussen vraag en aanbod in het veld. De verschillende partijen werken nauw samen om hun aanbod op elkaar aan het laten sluiten en de inmiddels gedeelde visie (zoals eerder geschetst) vast te houden. Deze partijen ‘hangen’ onder het Stroompunt LOB om bewaking van visie en doel te behouden. Het bovensectorale Stroompunt neemt hierin het initiatief.
- Het Stroompunt LOB signaleert eventuele hiaten tussen vraag en aanbod en overlegt met de diverse partijen hoe hierop ingespeeld kan worden. Het stroompunt kan daarmee ook initiatiefnemer zijn in het realiseren van een bepaald aanbod, uitgevoerd door een van de partijen. Het uiteindelijke doel is het beleggen van de opbrengst bij een van de partijen die onder het Stroompunt hangen.
- Het Stroompunt LOB wordt gedragen door de verschillende raden: VO-raad, MBO-raad, Vereniging Hogescholen en VSNU (en wellicht t.z.t. ook de PO-Raad). Via zitting in een stuurgroep vindt nauwe afstemming tussen de raden plaats en kan de opdracht van het Stroompunt met de tijd aangepast worden naar gelang de ontwikkelingen in het veld. De eerste twee of drie jaar wordt het Stroompunt financieel ondersteund door het ministerie van OCW om de opdracht en bestaansrecht van het Stroompunt waar te maken. In de haalbaarheidsstudie die naar aanleiding van dit advies uitgevoerd kan worden zal ook gekeken moeten worden hoe duurzaamheid gegarandeerd kan worden en welke rol een ieder (de raden, de partijen en OCW) heeft. In principe kent het Stroompunt LOB geen tijdelijk karakter (project opzet).

Kaders en doelen bovensectoraal Stroompunt LOB

De sleutelbegrippen voor het Stroompunt LOB zijn: juiste leerling op de juiste plek, leren loopbaan sturen, aandacht voor talentontwikkeling, doorlopende leerlijnen (in termen van voorbereiding, overdracht en instroom), netwerkvorming en stimulering samenwerking (vo-vo en vo-vervolgonderwijs). De belangrijkste kaders van het Stroompunt LOB zijn:

- Proactief het belang van LOB in de kern van het onderwijs en de gedachte omtrent loopbaangericht onderwijs agenderen bij scholen en regio's.
- Het landelijk Stroompunt vormt het kennis- en expertiseknooppunt. Er wordt zoveel mogelijk samen gewerkt met decanenkringen, SPV, Studiekeuze 123.nl, aansluitingsplatforms, etc. om de condities voor goede LOB en loopbaangericht onderwijs zo goed mogelijk samen te brengen. Volgens schoolleiders is het gebruik van het Stroompunt afhankelijk van snelheid en de mate waarin expertise bij een punt gevonden kan worden.
- Het Stroompunt moet zo ‘lean’ mogelijk worden opgezet om flexibel te kunnen meebewegen met de vraag. De slagkracht zit in het netwerk rond het Stroompunt.
- Vraaggericht scholen voorzien van kennis en expertise om LOB verder te verankeren.
- Ondersteunen van netwerken om kennis, expertise en ervaring te delen tussen scholen en instellingen (samen kom je verder).
- Ondersteunen van samenwerking tussen het voortgezet onderwijs en het vervolgonderwijs.

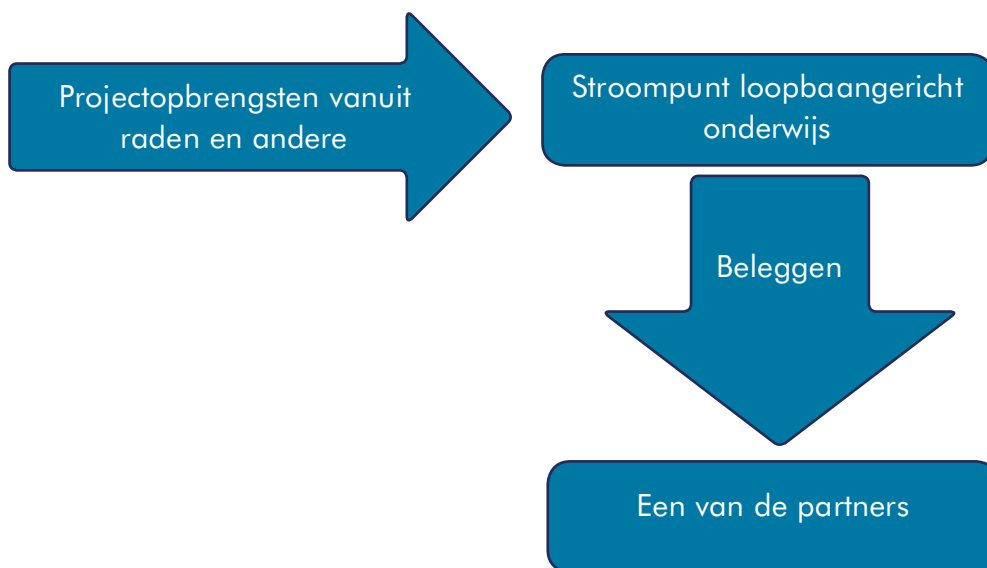

SAMENHANG MET ANDERE PROJECTEN

Het bovensectorale Stroompunt is dé plek voor de uitvoerders in het veld: decanen, aansluitingscoördinatoren, LOB-coördinatoren, adviseurs etc. Het zorgt hierdoor ook voor borging van de huidige opbrengsten van Stimulering LOB (middels een transitieperiode in voorjaar 2015 door belegging van producten bij diverse partners, waaronder de VO-raad).

In de verschillende sectoren krijgt loopbaangericht onderwijs ook op andere manieren aandacht. Zo is in het vo de afspraak gemaakt dat er meer verankering van LOB plaatsvindt in schoolplannen, komt er een plusdocument waar de brede vorming van de leerling een plek krijgt en zal er meer afstemming plaatsvinden met betrekking tot doorstroomgegevens van leerlingen. Deze zaken worden door de VO-raad opgepakt middels projecten, maar afstemming met het Stroompunt is hierbij essentieel. Alleen dan komen de opbrengsten ook bij de andere partijen terecht én kan er gekeken worden waar opbrengsten vanuit deze projecten geborgd gaan worden middels het Stroompunt.

De initiatieven die vanuit de andere raden op dit gebied ontplooid zullen worden, behouden via het Stroompunt de verbinding met het veld en de diverse andere partijen. Op die manier zal het Stroompunt het kloppend hart worden en zal het zijn bestaansrecht als vanzelf verwerven. Bovendien zullen de opbrengsten van het Project Stimulering LOB zo op relatief eenvoudige wijze behouden worden.

ROL VO-RAAD EN TIJDPAD TRANSITIEFASE

Vanuit de VO-raad wordt het opzetten van een Stroompunt verkend door middel van een haalbaarheidsonderzoek. In het voorjaar van 2015 zal een verkenning plaatsvinden bij de verschillende partijen (met de vraag of zij onder het bovensectorale Stroompunt willen 'hangen') en bij de andere raden (om zitting te nemen in de stuurgroep en het Stroompunt uit te dragen en te zien als plek waar ook eigen diensten en projectopbrengsten geborgd kunnen worden).

OCW heeft inmiddels in een verkennend gesprek aangegeven dat er wellicht in 2015 middelen (los van het sectorakkoord) zijn voor het oprichten van een bovensectoraal Stroompunt.

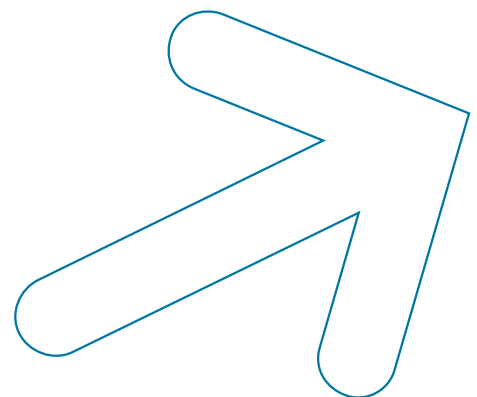
Bijlage 1: kenmerken van goede LOB

Elementen voor succes

- Visie op LOB verbonden aan schoolvisie
- Werken aan loopbaancompetenties (oriëntatiestadia)
- LOB is overal (geen apart vak, maar geïntegreerd)
- LOB is geen moment, maar een (complex) proces
- Van informatie naar processtappen (reflectie, kwaliteiten, etc)
- Van kiezen van een opleiding naar aandacht voor de loopbaan
- Samenwerking met de buitenwereld (vo en vervolgonderwijs, bedrijfsleven)
- Goed uitgelijnde LOB activiteiten reduceert uitval en switch met een derde

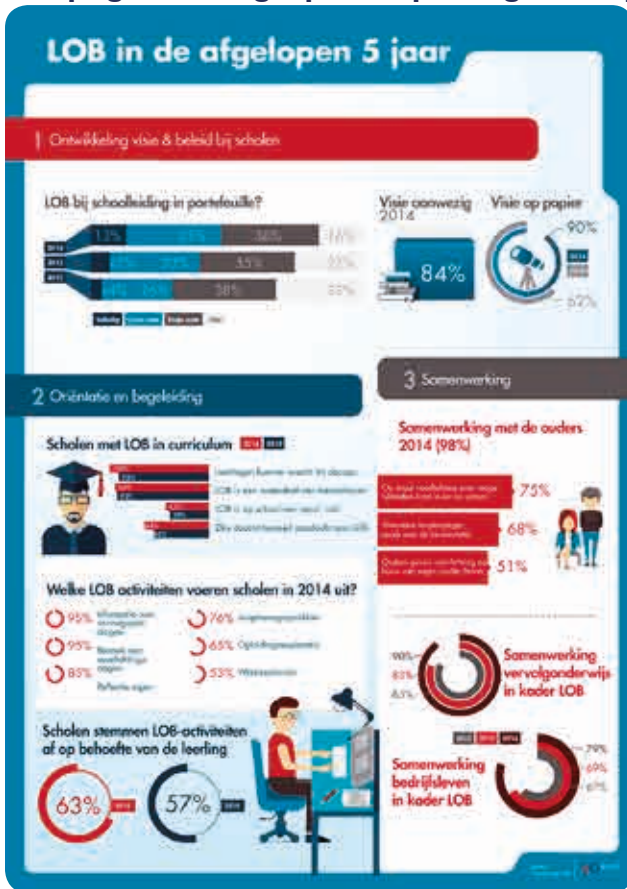
Randvoorwaarden voor succes

- Management/ directie moet betrokken zijn
- Mindset: LOB van belang voor een succesvolle loopbaan (intern en extern)
- Aanwezigheid van faciliteiten, tijd (taakuren), geld en mankracht
- Netwerken vergroten succes: leren van elkaar, samenwerking vervolgonderwijs
- (Externe) ondersteuning en begeleiding van VO-school
- Voldoende tijd voor implementatie (lange adem)
- Reflectie: continue verbeterproces (inclusief informatie over prestaties oud-leerlingen in het vervolgonderwijs)

Bijlage 2: infographics opbrengsten 5 jaar Stimulering LOB

Het rapport van de infographics is te downloaden via:
http://www.vo-raad.nl/userfiles/bestanden/LOB/Infographic_Stimulering_LOB.pdf

De belangrijkste mijlpalen van het project Stimulering LOB op een rij

2009 Het gesprek aangegaan

2010 Aan de slag

- Congres VOHO in samenwerking met Syllabus 123 over zoektocht & LOB
- Bevestiging: Toekomst met vrede op LOB
- LOB aan de gang in sectoren

2011 Het is er wild (ontwikkelingen & implementeren)

- LOB voor de VO: "We stimuleren maar ook versieren"
- Uitwerking eerste LOB voor beroepsopleiding en zelfstudie
- Ontwikkeling LOB: Raad van 24 veld-actoren

2012 Ontmoeten & stroomlijnen

- Uitwerking van de zoektocht naar praktische hulpmiddelen voor leeractiviteit
- Zowel LOB als ook de zoektocht naar praktische hulpmiddelen voor leeractiviteit
- LOB wordt meer & LOB op voor
- Twee LOB clubs voor VO en MBO geïnitieerd

2013 Op zoek naar verdere ontwikkelingen & professionaliseren

- De beroep van LACS onderzocht ontwikkeld, met als resultaat een aantal boeken en de LOB voor de VO en MBO
- Samenwerking LOB met de VOHO
- Organisatie schoolleiders: Leren samen in de beroepsopleiding. Samen kijken naar de toekomst van de beroepsopleiding
- Uitwerking van de zoektocht naar praktische hulpmiddelen voor leeractiviteit
- Samen met de beroepsopleiding ontwikkelen van de online leeroplossing LOB
- Interregioverband van "Stroomlijn LOB"

2014 Met praktische voorbeelden van Producten & diensten

- Scholen van lokale talenten middels het ambassa-deurproject
- Uitwerking van de zoektocht naar praktische hulpmiddelen voor leeractiviteit

2015 En verder

- Uitwerking van de zoektocht naar praktische hulpmiddelen voor leeractiviteit

Korte terugblik en schets behoefte komende jaren

2 De komende jaren

Hoger dan ooit op de agenda!

- ✓ Versterking van LOB in de loop van het nieuwe opleidingsprogramma
- ✓ Wilt kwaliteit in leeractiviteit (LOB) aansluiten voor activering, motiveren, zelfstudie, ...
- ✓ Werkgevers willen inzicht in LOB om samen te werken
- ✓ In 2014 zijn er nog maar 2015 extra aandacht voor leerlingen & schoolleiders
- ✓ Sociaal leersnel: vooraf, pero aandacht voor leeractiviteit en zelfstudie

Sectorakkoord VO: brede vorming van leerlingen

- ✓ Opgericht om leerlingen goed te laten voorbereiden voor een succesvolle toekomst
- ✓ Richt op een persoonlijke en sociale vorming (zie document)
- ✓ Toekomstige werkgever (schoolleider en leeractiviteit) moet voorbereiden
- ✓ Samen met de beroepsopleiding en de schoolleiders ontwikkelen van de online leeroplossing LOB

3 Hulpvraag & grootste uitdaging

Hulpvraag is een grote uitdaging op gebied van leeractiviteit

Waar ligt de hulpvraag?

- ✓ Goed positieve & ambassadeurs in de sector
- ✓ Stimuleren van leeractiviteit en zelfstudie
- ✓ Ontwikkeling (praktische) samenwerking met werkgevers & bedrijven
- ✓ Professionaliseren LOB-opleiding

Wat ligt de grootste uitdaging?

- ✓ Werkgevers willen integratie van LOB in het onderwijs, maar leeractiviteit is niet
- ✓ Het opzetten van een professionele beroepsopleiding
- ✓ Leeractiviteit is niet voldoende op de inhoudelijke behoeften
- ✓ Het mogelijk oppakken van LOB, welke ook de beroepsopleiding
- ✓ Het mogelijk van de actoren tussen de beroepsopleiding

Gebruik producten & diensten in 2014*

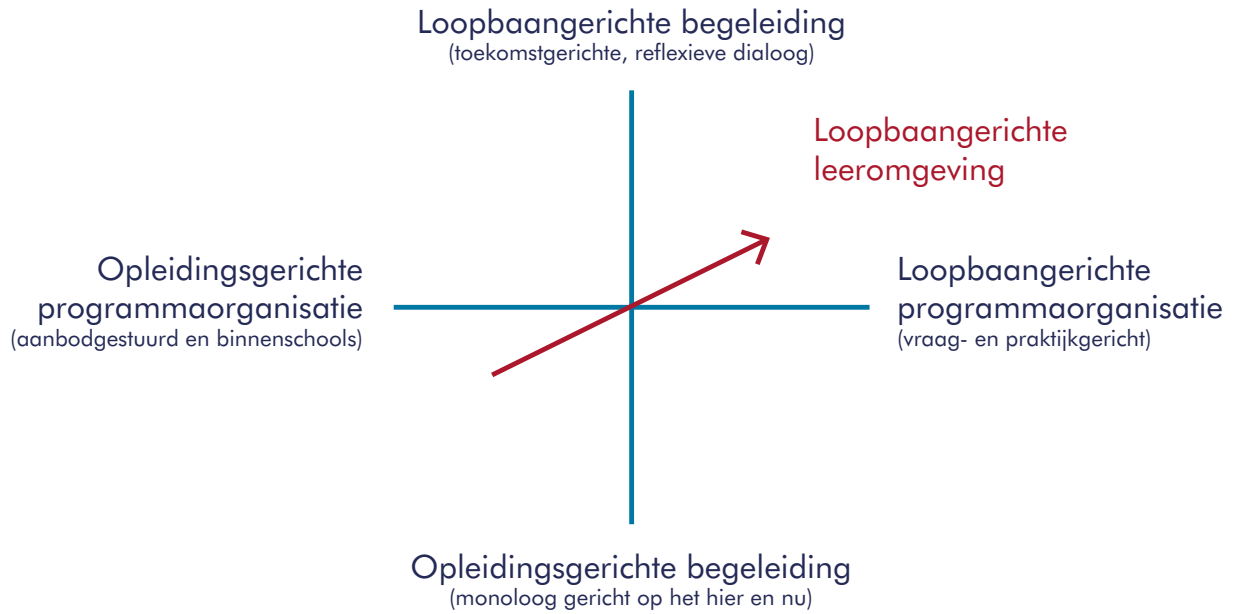
→ 17% → 73%

Hebben de producten en diensten de school verder geholpen?

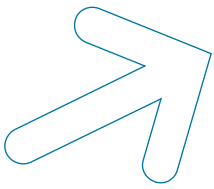
→ 11% → 83%

Bijlage 3: Van studiekiezen naar loopbaansturing

Bron: Meijers en Kuijpers, 2006

Bijlage 4: Samenvatting klankbordgesprekken stakeholders en betrokkenen LOB

Klankbordgesprekken met stakeholders

Bijeenkomstenreeks in de regio: eerste helft 2014

Tijdens de klankbordgesprekken in de eerste helft van 2014 is project Stimulering LOB in gesprek gegaan met verschillende stakeholders van LOB. In aanwezigheid van een brede vertegenwoordiging van het werkveld is er gesproken over de stand van zaken met betrekking tot LOB. In vijf verschillende regio's is gesproken met LOB betrokkenen uit de praktijk. Het vo, mbo, ho, verscheidene LOB platforms, oudervertegenwoordiging, gemeenten en andere relevante organisaties waren vertegenwoordigd.

Inhoud

De bijeenkomsten hebben geresulteerd in waardevolle aanbevelingen ten aanzien van de borging van de opbrengsten van het project en (de knowhow van) het project zelf. Aan de hand van de vragen in het jaarplan 2014 van het project wordt de output van de klankbordgesprekken met stakeholders hieronder weergegeven:

- **Is het 'project af'?**
Ja, LOB is gestimuleerd nu het onderwerp op de politieke agenda staat (urgentiebesef) en bij het vmbo ingebed gaat worden in onderwijsprogramma's. Het devies tijdens de bijeenkomsten luidde als volgt: LOB is een gedeelde verantwoordelijkheid van alle sectoren en we moeten nu doorpakken.
- **Welke indicatoren hanteren wij bij de vraag of LOB voldoende is ingevoerd?**
Er is absoluut consensus over wat goede LOB is, maar de prioritering is hierin niet eenduidig. Afhankelijk van de regio, de plek van de school en/of de urgentie is LOB in de omgeving op verschillende manieren in te richten. Het is belangrijk in aanmerking te nemen met welke stakeholder men te maken heeft (vo, vervolgonderwijs, ouder etc.). De LOB scan en de drie schoolmodellen uit het project geven een goede richting las het gaat over een gedeelde consensus.
- **Welke visie hebben de stakeholders op de stimulering van LOB in de vo-scholen na 2014?**
Geen extra regels van bovenaf, zeggen de stakeholders, maar de regelruimte door de regio's en scholen zelf laten benutten. Één kenniscentrum voor LOB moet worden opgetuigd, teneinde mensen aan elkaar door te verwijzen en netwerken te benutten. Op schoolniveau moet je LOB beleid tot stand laten komen op een manier die past bij de schoolvisie. Het enige risico van ontbrekende sturing en normering is dat er te grote LOB-niveaoverschillen tussen de scholen ontstaan. Dit vormt bijvoorbeeld een concreet gevaar voor decentrale selectie: de ene leerling heeft een prachtig portfolio opgebouwd, de andere leerling komend van een andere school in het geheel niets.
- **Welke partij of welke partijen neemt/nemen de opbrengsten van het project over en zet (ten) zich in voor een verdere kwaliteitsslag op LOB? Hoe blijven de producten van project Stimulering toegankelijk na 2014?**
Deze vraag werd door de stakeholders telkens beantwoord aan de hand van regionale inzet, initiatieven en ontwikkelingen. Welke regio is voorloper op het gebied van het betrekken van het bedrijfsleven, waar moet je zijn voor ouderbetrokkenheid? Een verwijfsfunctie wordt gezocht, een platform voor het uitwisselen van kennis en good practices. Stakeholders willen regio op de regio vanuit een landelijke organisatie.

Bijlage 5: beleidsontwikkelingen die vragen om goede LOB

Het wordt belangrijker om:

- Een goede keuze maken
- Opleidingseisen en selectiemechanismen: meer doen aan de voorkant
- Juiste leerling op de juist plek (studiesucces)
- Zicht te hebben op kennis, vaardigheden en competenties
- Cijfers alleen niet voldoende, VO voegt meer toe
- De leerling moet zich anders profileren (motivatie)

Gelet op:

- LOB binnen vernieuwing vmbo.
- Wet kwaliteit in verscheidenheid HO (bijv. de studiekeuzecheck).
- Sociaal leenstelsel: minister extra aandacht voor loopbaanbegeleiding en studiesucces (succesvol kiezen).
- Voorgenomen hervorming MBO. Doorlopende leerroutes BB-KB en TL
- Het sectorakkoord VO (als onderdeel van toekomstbestendig onderwijs).

Bijlage 6: uitdagingen in de sector en bovensectoraal

Welke LOB activiteiten zijn effectief?

Het project Stimulering LOB heeft door ResearchNed onderzoek laten uitvoeren naar de effecten van loopbaanoriëntatie en begeleiding (LOB) in havo en vwo en studiesucces in het vervolgonderwijs (LOB en studiesucces, 2013).

Overzicht met LOB-activiteiten die positief samenhangen met intensiviteit, tevredenheid, binding en studieuitval.

Tabel 18: Vereenvoudigd overzicht van LOB-activiteiten die positief samenhangen met intensiviteit, tevredenheid, binding en studieuitval.

	LOB Intensief	Tevreden LOB	Binding	Studie- succes
Individueel gesprek, liefst meerdere	+	+		+
Gesprekken door de jaren heen	+	+	+	+
Individueel gesprek met decaan	+	+		+
Individueel gesprek met mentor	+	+	+	+
Individueel gesprek vakdocent	+	+	+	
Algemene voorlichting over ho en studiefinanciering	+	+	+	+
Voorlichting opleidingen en beroepen; gastsprekers	+	+		+
Voorlichting opleidingen en beroepen; door de school	+	+	+	
Alle overige LOB-activiteiten	+	+		
LOB eerder beginnen in vo (niet pas laatste 2 jaren)	+	+		+
LOB tijdens mentoruren	+	+	+	
Ouders betrekken bij LOB, min. informatiebijeenkomst	+	+		+
Motivatie voor keuze toelichten op school	+	+	+	+
Nadruk: Beeld van beroepen en opleidingen	+	+		
Nadruk: Eigen kwaliteiten, talenten	+	+	+	
Nadruk: eigen motieven en ambities	+	+	+	
Nadruk: Vervolgacties om zelfstandig te oriënteren				+

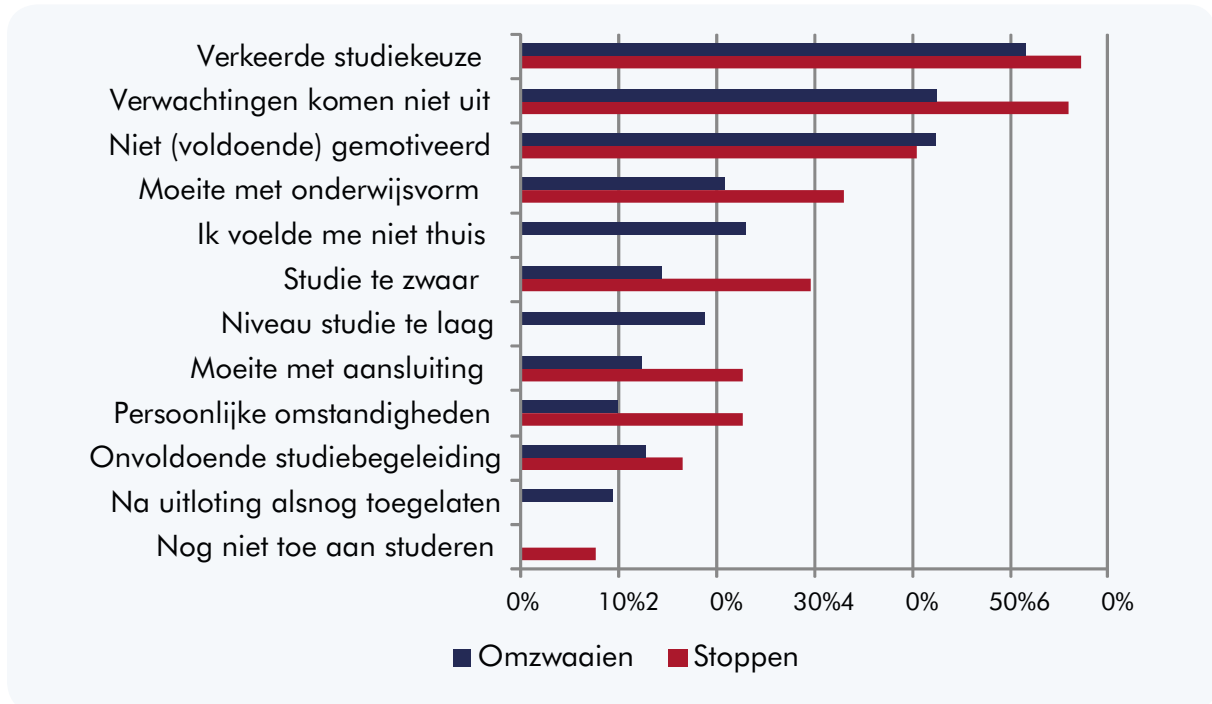
Indien we ons beperken tot de LOB-activiteiten die daadwerkelijk samenhangen met een succesvolle studiekeuze, dan levert het onderzoek de volgende aanbevelingen op:

- Begin op tijd met het aanbieden van LOB-activiteiten, dat wil zeggen niet pas in de laatste twee leerjaren maar één of twee jaar daarvoor.
- Biedt leerlingen individuele gesprekken aan in het kader van de studiekeuzebegeleiding – bij voorkeur meerdere gesprekken door de jaren heen. Deze gesprekken kunnen door de decaan of mentor worden gevoerd.
- Een vast onderdeel van de LOB is in ieder geval algemene voorlichting over het hoger onderwijs, studiefinanciering, opleidingen en beroepen. Het is aan te bevelen daar ook gastsprekers voor uit te nodigen.
- Betrek de ouders bij de studiekeuzebegeleiding, minimaal voor een informatiebijeenkomst.
- Laat leerlingen aan het eind van havo of vwo hun motivatie voor hun studiekeuze op school toelichten.
- Besteed in de keuzebegeleiding aandacht aan vervolgacties die leerlingen kunnen ondernemen om zich zelfstandig verder te oriënteren.

Welke oorzaken zijn aan te wijzen voor uitval in het HO?

In de startmonitor van ResearchNed wordt onderzocht welke oorzaken er zijn aan te wijzen voor uitval in het HO. De startmonitor is geen moment opname, maar bestaat uit een drietal meetmomenten die de student in het eerstejaar in het HO volgt.

Redenen voor uitval (uit: startmonitor, ResearchNed):

Op de vraag “Kon ho-opleiding uitval voorkomen?” Antwoord 74% van de studenten nee. Uitval moet volgens deze groep voor de start worden ‘voorkomen’ middels goede LOB in het voortgezet onderwijs. Voor de 26% die aangeeft dat het HO wel de uitval had kunnen voorkomen geldt dat dit voor 40% kan door betere begeleiding en voor 32% door betere voorlichting.

Op welke wijze kunnen de matchingsactiviteiten in ho worden verbeterd?

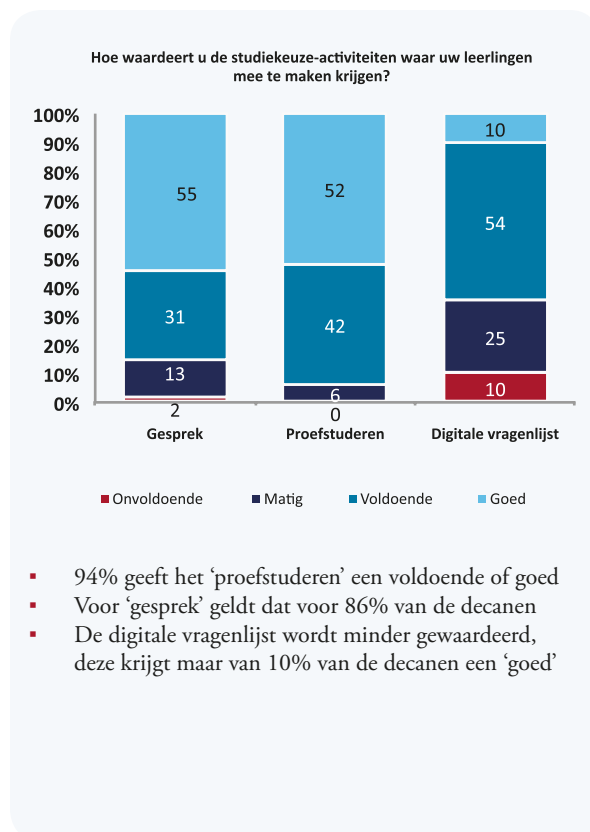
Het project Stimulering LOB heeft door Oberon een onderzoek onder vo decanen naar de studiekeuzecheck laten uitvoeren. De belangrijkste conclusies staan hieronder beschreven:

Uit het onderzoek blijkt dat 60% van de decanen de studiekeuzecheck als voldoende, 30% als matig en 10% als goed beoordeelt. Er is dus volgens de decanen ruimte voor verbetering. Dit zit hem vooral in het feit dat de studiekeuzecheck in de huidige vorm ver van het voortgezet onderwijs staat. De decanen geven aan dat de ho-instellingen de check heel divers invullen. Doordat de procedures, regels en tijdstippen uiteenlopen, vinden decanen het lastig om hun leerlingen goed op de studiekeuzecheck voor te bereiden. Slechts iets meer dan helft van de decanen vindt dat hij of zij dit goed heeft kunnen doen.

De meeste winst valt volgens de decanen te halen uit een verbeterde samenwerking tussen vo en ho. Zo kan het vo meer en/of betere informatie over de leerling aanleveren aan het ho (portfolio's en doorstroomdossiers) en meedenken over de invulling van de studiekeuzecheck. Ook kan het vo via LOB-trajecten hun leerlingen zo goed mogelijk voorbereiden op de check. Het ho moet volgens decanen meer informatie delen over tijdstippen, procedures en de invulling van de studiekeuzecheck en zorgen voor meer eenduidigheid hierin. Decanen willen daarnaast meer terugkoppeling krijgen over de resultaten van hun oud-leerlingen.

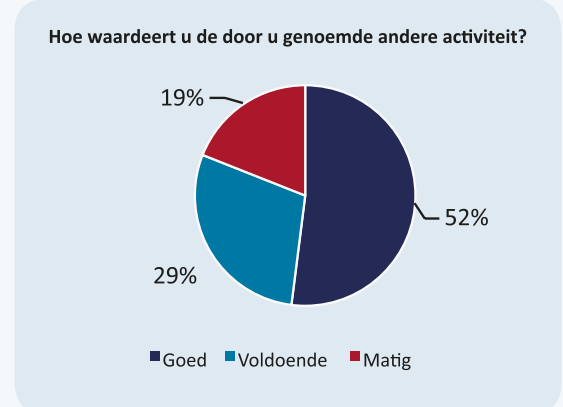
Op deze manier kunnen het vo en ho zorgen voor een betere doorlopende leerlijn van LOB naar studiekeuze en een betere match tussen student en opleiding. 'De juiste student op de juiste plek krijgen' is een gedeelde verantwoordelijkheid en een gemeenschappelijk belang van het vo en ho. Het VO kent de leerling en het HO de opleiding. Zij kunnen samen zorgen voor de juiste match. In het onderzoek zijn tevens de belangrijkste matchingsactiviteiten beoordeeld:

Andere activiteiten die genoemd werden zijn:

- Keuzeactiviteiten zoals open dagen, meeloopdagen en masterclasses in het HO
- Een toets (bijvoorbeeld een assessment of praktijktoets)
- Het schrijven van een motivatiebrief
- Het maken van opdrachten
- Het voeren van (groeps)gesprekken

Bovenstaande activiteiten worden als volgt gewaardeerd:

Geen van bovenstaande activiteiten krijgt een onvoldoende

www.lob-vo.nl

project
Stimulering LOB

VO RAAD